

Gyűjtő: L. KAPITÁNY ORSONYA
Gyűjtés: 2003. JAN. 03.

--	--	--	--

TART.: ADATOK ÉS JAVASLATOK A CIPPA-ROVÁNYI MÚZEUM NÉPRAJZI GYŰJTEMÉNYE-
NEK RAKTÁRI KÖRÜLMÉNYEINEK VIZSGÁLÁSÁHOZ

6 lap

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Földrajzi mutató: KAPCSVÁR
Szakmutató: XXX III / C

Adatok és javaslatok a Rippl-Rónai Múzeum néprajzi gyűjteményének raktári körülményeinek kialakításához

A probléma több évtizede megoldatlan. A gyűjteményalapító és a szakvégzett néprajzosok is folyamatosan küszködtek az elnapolt, illetve csak átmeneti jelleggel megoldott raktári problémákkal.

A problémát két részre kell osztani, hiszen jelenleg kétbázisú a raktári anyag elhelyezése.

- I. Baté: Gaál kúria
- II. Kaposvár: Rippl-Rónai Múzeum

A legsúlyosabb elhelyezési problémával a II. bázis rendelkezik.

A múzeum néprajzi gyűjteménye 5. éve átmeneti jelleggel van elhelyezve (kétszeri költöztetés után), jelenleg az épület K-i szárnyának földszintjén 4 szobányi területen. Itt a viseleti darabok és lakástextilek faládákba csomagolva, a pásztorfaragások, mesterségek tárgyai, szentképek, gyermekjátékok, kerámiák, szőlészet eszközei papírdobozokban és Salgó polcra rendezve várják a végleges raktári elhelyezést. 2002. júliusában tapasztalt nagy fokú gombafertőzés a gyűjtemény gyors, szakszerű védelmének kidolgozását, a szükséges optimális feltételek megteremtését és a fertőzött gyűjtemény tisztítását, konzerválási műveleteinek megkezdését sürgetik.

A megye néprajzi tárgyainak legértékesebb darabjait őrzik ezek a raktárak, melyek több éve hatalmas károkat szenvedtek. A gyűjtemény méltatlan körülmények közé költöztetése, a műtárgyi környezetben engedélyezett épületbontási és felújítási munkák az akkori vezetés szakmai felkészületlenségéről, hozzá nem értéséről adott tanúbizonyságot.

A múzeum vezetése által 2002 őszén felvetett K-i szárny I. emeletén lévő két helyiség raktárként történő működtetése újabb gondok forrásaivá válnak. A „kiszemelt” két helyiség számításaim szerint nem elégséges alapterületűek az elhelyezésre váró tárgymennyiségnek (≈ 3700 db), ugyanakkor a jelenlegi környezeti feltételek nem felelnek meg az előírt műtárgyi környezetnek.

- I. A kijelölt helyiségek még a felújítás alatt álló épületrészben vannak, ahol falbontások és egyéb épület átalakítások várhatók.
- II. A két szoba hermetikusan nem zárható le, csupán egy ajtó választja el a „kiszemelt” raktárrészeket a felújítás alatt álló területtől, ezért nem látom

biztosítva az újonnan kezelést igénylő tárgyak védelmét a külső károsító (pl. por) hatásoktól.

III. A helyiségekben nincs szabályozható fűtés (egyáltalán nincs fűtés), amivel a tárgyak elhelyezéséhez szükséges optimális hőmérsékletet be lehet állítani.

A 2003. januárjában mért adatok a két helyiségben:

Hőmérséklet: 9,5-10 °C

Páratartalom: 60-65 %

Előírás szerint a szükséges hőmérséklet, páratartalom és megvilágítási értékek az alábbiak:

A textil, bőr, szőr, fa, szaru, papír alapanyagú

tárgyak optimális környezeti tényezői:

Hőmérséklet: 20 °C \pm 2 °C

Páratartalom: textilek, szőrmék,

bőr szaru tárgyak: 50 % \pm 5 %

fa tárgyak: 55% \pm 5 %

Megvilágítás:

Textil, festett bőr alapanyagú tárgyak: 50 lux

Fa tárgyak: 150 lux

Szaru tárgyak: 100 lux

A két helyiség alapterülete:

I. szoba: 37,4 m²

II. szoba: 35 m²

Elhelyezésre váró textil, bőr alapanyagú tárgyak mennyisége: \approx 2500 db

Elhelyezésre váró fa, szaru, fém, kerámia, papír alapanyagú

Tárgyak mennyisége:

: \approx 1200 db

Összesen:

3700 db

A raktáron kívül állandó kiállításokban jelentős számú textil alapanyagú tárgy van elhelyezve (Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény, tájházak, állandó néprajzi kiállítás), melyek helyét a raktári rend kialakítása során épp úgy ki kell jelölni, mint a kiállításban nem szereplő darabokét.

A két helyiség alapterülete számításaim szerint csak a textil, szőr, bőr alapanyagú tárgyak befogadásának szűkös feltételeit tudnák jelen körülmények között biztosítani.

Az átmeneti raktárban elhelyezésre váró, fa, fém, kerámia, papír, és egyéb alapanyagú tárgyak raktári körülményeinek kialakításához min. 50 m² alapterületű helyiségre lenne szükség, de végleges raktárkijelölés esetén pontos felmérést készítünk az egyes tárgyfajták elhelyezéséhez szükséges raktári térről és a szükséges tárolók fajtájáról, méreteiről.

A múzeum épületének felújítása során a gondnokság által megsemmisítésre kerültek a textilraktár beépített szekrényei, ezért most új tárolókat kell tervezni, melyek a korszerű tárolás feltételeinek kell, hogy megfeleljenek.

A tárolóknak igazodni kell a textilek méreteihez, melyek között irányadók: a viseleti darabok: vászon alapanyagú női és férfiingek:

vászon alapanyagú alsó és felső szoknyák, férfi gatyák

szövet és gyapjú alapanyagú szoknyák és nadrágok:

szövet és selyem alapanyagú blúzok

kötények:

kontyok és fejfedők:

ködmönök

bajkók

dolmányok

mellények

szűrők

kabátok

alsótesti ruhák

gyermekruhák

ékszerek

és a háztartás textiljei: abroszok

vékaruhák

törölközők

szakajtóruhák

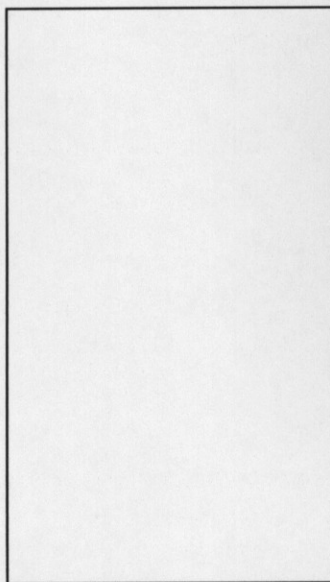
hímzett terítők, tüll és csipke alapanyagú textilek

Célszerű lenne, a tömbösített raktári rend kialakítása, melyhez mozgatható tárolók (holland minta alapján) tervezése megoldhatónak látszik.

A lakástextilek esetében két méret szerint kialakítható tárolókat javaslok megtervezni, melyekben a textilek feltekerceselve, függesztve illetve a fiókokban kiterített állapotban tárolhatók:

I.	M: 260cm	II. M: 260 cm
	H: 150 cm	H: 80 cm
	Mélység: 80 cm	Mélység: 80 cm

A javasolt helyiségek berendezése ebben az esetben

Kialakítható tárolók száma a megadott méretek alapján:

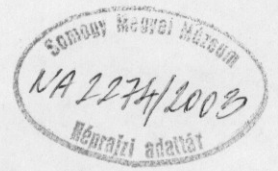
- I. 8 db**
- II. 8 db**

Az elsőből 4 db hengerrel ellátott. A hengerek ajánlott Ø: 10 cm

A számítások szerint egy tárolóban kialakítható: kb. 30-35 db

A négy tárolóba: kb. 140 db henger helyezhető el.

A másik 4 db nagyméretű tároló részben megosztva, részben meghagyva teljes magasságában alkalmas lehet a függesztve tárolható ruhadarabok befogadására.

A II. tároló típus esetében főleg fiókos rendszer kialakítását javaslom.

Egy testbe (20 cm magas fiók esetén) 10-12 db alakítható ki. A 8 db test kb. 80-96 db fiók befogadására alkalmas. Az egyik helyiség alapterületére (35 m²) megadott szám adatok kétszerese lehetne alkalmas a textilek szakszerűbb elhelyezésének biztosítására.

Külön gondot jelent a restaurálás alatt álló 1795-ből származó céhászló raktáron történő elhelyezése.

A fa, szaru, fém, kerámia, papír alapanyagú tárgyak befogadására a Salgó polcos és tálcás rendszer kialakítása, a méretre szabott savmentes papírdobozok alkalmasak lehetnek. A képkeretek dróthálós tárolójának, illetve a mesterségek egyes tárgyainak függesztve történő tárolása szintén kialakítható ebbe a rendszerbe.

A batéi raktárbázis jelen körülmények között nem alkalmas a néprajzi tárgyak megőrzésére, különösen a földszinti nagyterem, ahol a levegő páratartalma 70-85 % között mozog, a hőmérséklet pedig a külső levegőjével közel megegyező.

Szacsvay Éva szakfelügyelő novemberi látogatása során tapasztaltak alapján itt is gyors intézkedést remél az elhelyezett tárgyak érdekében.

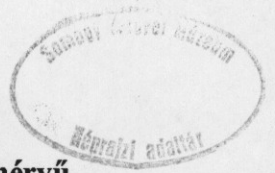
A batéi kúria felújítási munkálatai az 1970-es évek végén abba maradt és azóta sem került sor a befejezésre. A levegőtemperáláshoz szükséges fűtés nincs, a vízellátás akadozik (elhanyagolt körülmények), az alsó tér világítása csak részben megoldott.

Amennyiben a bázis továbbra is a néprajzi tárgyak raktározását fogja szolgálni, a tárgyak állagvédelme érdekében a szükséges feltételeket meg kell teremteni, illetve a raktári rend kialakítását újra kell gondolni.

Számítógépes nyilvántartás csak rendezett (lsd. adattár), szakszerűen nyilvántartott tárgyi anyagra vonatkozhat.

Jelen körülmények között a teljes gyűjtemény előírt raktári körülményeinek megteremtése, a tárgyak állagvédelme lehet csak a szakmai cél.

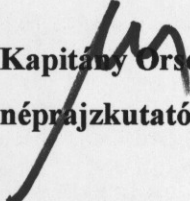
Az állandó kiállításokban elhelyezett tárgyak környezetét is fokozottan ellenőrizni kell, illetve a kiállított tárgyak állapotát a restaurátor szakemberek

állapítsák meg és írásban rögzítsék. Sajnos 2002. augusztusában nagy mérvű molyosodást észleltem a Marcali Városi Múzeum állandó néprajzi kiállításában, melyet Vidák Tünde Marton Klárával történő egyeztetés után a helyi munkatársakkal megszüntetett.

Ott, ahol a Rippl-Rónai Múzeum néprajzi gyűjteményéből egy tárgy is szerepel a kiállításban, kérek elrendelni folyamatos hőmérsékletmérést, és páramérést, hogy a mért adatok tükrében és a restaurátor szakemberek által a tárgyak állapotára vonatkozó felmérések ismeretében (javaslom: a restaurátorok szakemberek által elkészíteni a tárgyak leírókartonjaihoz csatolható állapot felmérő kartont, mely rögzíti a tárgy állapotában bekövetkezett változásokat, illetve kezelések módját) tudjuk a tartós letéteket (2003-2004-ben járnak le) meghosszabbítani, vagy indokolt esetben megszüntetni. A szükséges állagvédelmet a tárgyakon ezen adatok ismeretében végeztetjük el a szakemberekkel.

Kaposvár, 2003. jan. 3.

Kapitány Orsolya
néprajzkutató